

*Україна в європейських
інтеграційних та дезінтеграційних
процесах*

ШНИРКОВ О.І.

*(Київський національний університет
імені Тараса Шевченка)*

За підтримки програми Еразмус+ Європейського Союзу в межах проекту Центру досконалості Жана Моне №611625-EPP-1-2019-1-UA-EPPJMO-CoE «Поглиблений розвиток європейських студій в Україні: міждисциплінарний підхід».

Підтримка Європейською Комісією створення цієї публікації не передбачає підтримку її змісту, який відображає думку тільки авторів, і Комісія не може нести відповідальність за будь-яке використання інформації, яка тут міститься.

With the support of the Erasmus+ Programme of the European Union within the Jean Monnet Centre of Excellence Project № 611625-EPP-1-2019-1-UA-EPPJMO-CoE “Advancing European Studies in Ukraine: Interdisciplinary Approach”.

The European Commission's support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents, which reflect the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein

Основні порівняльні показники розвитку ЄС, ЄАЕС та України у 2018/19 р.

	ВВП на душу, ПКС тис.\$	Індекс глобальної конкурентоспроможності (місце)	Корупція (місце)	Захист прав власності (місце)	Індекс людського розвитку (місце)	Середня тривалість життя (років)	Індекс розвитку демократії (індекс)
ЄС	43 738						
ФРН	46 946	7	11	27	4	81,2	8,68 (1)
Фінляндія	41 779	11	3	1	12	81,7	9,14 (1)
Польща	27 626	37	34	62	32	78,5	6,67 (2)
Румунія	23 906	51	55	54	52	75,9	6,38 (2)
Литва	29 775	39	36	28	34	75,7	7,50 (2)
ЄАЕС	24 420						
Росія	25 036	43	116	56	49	72,4	2,94 (4)
Казахстан	22 168	55	107	64	50	73,2	2,94 (4)
Білорусь	17 039	-	-	-	50	74,6	3,13 (4)
Вірменія	9 277	69	91	49	81	74,9	4,79 (3)
Киргизстан	3 317	96	111	68	122	71,3	5,11 (3)
Україна	7 994	85	104	109	88	72,0	5,69 (3)

- * (1) – розвинена демократія;
 (2) – неповна демократія;
 (3) – гібридний режим;
 (4) – авторитарний режим.

Складено за: World Competitiveness Report, 2019 (http://www3.weforum.org/docs/WEF_TheGlobalCompetitivenessReport2019.pdf);
 Human Development Report, 2019 (<http://www.hdr.undp.org/>); World Bank, 2019.
 Economist Democracy Index, 2019 (<https://infographics.economist.com/2019/DemocracyIndex/>).

Основні характеристики ПВЗВТ між Україною та ЄС

Поглиблена – Україна повинна впровадити до 400 регуляторних актів Європейського Союзу в основних видах економічних політик;

Всеохоплююча – правила ЄС охоплюють рух товарів, послуг, капіталу, інтелектуальної власності (певною мірою робочої сили);

Точність – визначено чіткі терміни імплементації правил ЄС протягом 2 - 10 (15) років;

Обов'язковість – Україна бере на себе зобов'язання впровадити економічне регулювання ЄС, ЄС бере зобов'язання поступово відкривати внутрішній ринок для України;

Часткове делегування – Україна впроваджує регулювання ЄС, але не бере участь в його розробці та затвердженні;

Ресурсоемність – щорічно, за різними оцінками, від 2 до 10 % ВВП України повинна витратитися на реструктуризацію та адаптацію (основні джерела – приватні інвестори, державний бюджет, споживачі, міжнародні організації);

Інтегративність – за умов виконання положень Угоди про асоціацію Україна стає складовою частиною внутрішнього ринку ЄС без набуття членства.

Економічна інтеграція з ЄС (2014-2019)

- Початок реалізації УА та ПВЗВТ;
- Галузева і регуляторна інтеграція (більше 420 актів ЄС) (25% -2016; 41% - 2017; 44% - 2018; 10/2020 – 47%);
- Початок інтеграції у регіональні виробничі мережі;
- ЄС – основний торговий партнер (доля у ЗТО з 31,2 % до 40,2%, в експорті з 26,5 % до 37,8 %);
- На ЄС - 79% накопичених ПІІ;
- Частка у приватних переказах в Україну з 30,2 % до 65,4 % (\approx 6% ВВП);
- Макроекономічна допомога і гранти 18,5 млрд євро.

Позиція Росії щодо економічної частини Угоди про Асоціацію України з ЄС

Застереження	Контраргумент
1. До Росії можуть потрапити масово товари з ЄС через реекспорт з України.	1. Ігноруються правила визначення країни походження товару за СОТ.
2. До Росії можуть бути масово витіснені українські товари, які не є конкурентними у порівнянні з європейськими.	2. За правилами СОТ будь-яка країна, виробникам якої масований імпорт завдає серйозну шкоду, може їх захищати шляхом впровадження додаткового мита, кількісних обмежень тощо. При цьому немає необхідності виходити з існуючих зон вільної торгівлі.
3. ПВЗВТ означатиме ерозію конкурентоспроможності російських товарів на ринку України.	3. а) На початку 2015 р. до СОТ було нотифіковано більше 600 регіональних торговельних угод 159 країнами-членами. б) Експорт Росії за структурою практично не конкурує з експортом ЄС в Україну (менше 5 %).
4. Якщо Україна впроваджує європейські технічні стандарти для товарів, це створюватиме бар'єри для традиційних товарних потоків між Росією та Україною.	4.а) Такі стандарти застосовуватимуться на внутрішньому ринку України та для продажу до ЄС. б) Експорт до Росії повинен відповідати російському технічному регулюванню. в) У Росії реалізуються промислові проекти з європейськими фірмами на основі стандартів ЄС. г) Європейські стандарти відповідно до ПВЗВТ повинні бути імплементовані протягом 3–5 років. д) Питома вага України у товарообігу Росії коливається на рівні 5%.
5. Україна не повинна передавати будь-які із своїх повноважень на рівень національних або міжнародних інституцій ЄС.	5. ПВЗВТ передбачає часткове делегування.
6. Реалізація ПВЗВТ зробить неможливим участь України в інших угодах про зони вільної торгівлі, митні союзи, тощо, зокрема, участь України в ЄврАзЕС.	6. а) ПВЗВТ не перешкоджає Україні вступати в класичні зони вільної торгівлі з іншими країнами. б) Вступ України до митних союзів або інших розвинених форм міжнародної інтеграції буде можливим лише після її виходу з ПВЗВТ.

Економічна дезінтеграція України з РФ (2014-2020)

- Призупинення РФ Угоди про ЗВТ, торговельні обмеження і заборони, взаємні економічні санкції;
- Інфраструктурна ізоляція України ;
- Силова, примусова дезінтеграція АР Крим і ТОТДЛО з режиму ПВЗВТ з ЄС;
- Регуляторна декооперація;
- Вихід з субрегіональних виробничих мереж з РФ;
- Зменшення ролі РФ як торгового партнера (частка у ЗТО з 27,3% до 9.3%, в експорті з 23.8% до 6.7%);
- Частка у трудовій міграції з 45% до 17.7%, приватних переказах з 36,6% до 8%;
- Зростання ролі РФ в структурі накопичених ПІІ з 7,4% до 11,4%.

Прямі людські втрати і економічний збиток України

- більше 14000 загиблих, 40000 поранених, 2,4 млн. внутрішня і зовнішня міграція;
- 13% населення (АР Крим - 2 млн, ТОТДЛО - 4 млн);
 - 7,3% території;
- 20% ВВП (АР Крим - 3,6%, ТОТДЛО - 16%);
- 25% експорту (АР Крим - 1,5%, ТОТДЛО - 23%);
- річні втрати від торгової війни і санкцій (2014-2016) -8- 10% ВВП (РФ - 1,5%, ЄС - 0,1-0,4%);
- безпекові витрати - до 6% ВВП;
- загальні збитки 100 + 50 млрд. дол. (01.2018).

Вплив створення ВПЗВТ між Україною та ЄС на рівень споживання з урахуванням реакції Росії

Структура торгівлі України з ЄС та Росією 2013-2019рр. (%% до ЗТО)

2013			2018			2019				
	Експорт	Імпорт	ЗТО	Експорт	Імпорт	ЗТО	Експорт	Імпорт	ЗТО	
ЄС	26,5	35,1	31,2	42,6	37,4	44,4	37,8	42,4	40,2	
РФ	23,8	30,2	27,3	7,7	14,2	11,25	7,3	10,2	9,3	
			58,5				55,65			

Економічні наслідки для України військової агресії та економічної війни РФ

- мінімізація позитивних економічних ефектів від ПЗВТ (в т.ч. у разі безумовної відміни санкцій США і ЄС);
- деіндустріалізація;
- галузева деформація;
- високі інвестиційні ризики;
- депопуляція;
- периферізація внаслідок глобальної та регіональної демереживізації національної економіки;
- погіршення соціально-економічної ситуації.

Євроінтеграційні стратегії України в умовах реалізації Угоди про асоціацію з ЄС.

	Мета	Інструменти	Інституції
УА (помірна)	-оновлення, - модернізація	-адаптація до змін у правилах ЄС відповідно до ст. 463.3, -зміни у додатках УА (енергододаток, квоти і т. ін.)	-Рада асоціації, -нова угода про асоціацію
УА+ (активна)	- розширення, -доповнення, -нові формати	Цифровий союз, Шенгенська угода, Угода АСАА, Авіаугода, Енергоспівтовариство, спільний митний контроль, Європейська зелена угода, ЕБРР, ЕІБ, COSME, зона платежів в євро, фінансова допомога ЄС та країн-членів, протидія пандеміям і т.п.	-План дій, -Спільні декларації, -нова стратегія для асоціації, -формат ЄЕП, -асоціація для країни-кандидата, -вступ до ЄС
УА- (дезінтеграційна)	- гальмування, -регресія -відмова	-відмова від оновлення та модернізації, -приняття та застосування правил всупереч ПВЗВТ, -невиконання положень ПВЗВТ	-зміни до Конституції, які унеможливають поглиблення євроінтеграції, -відмова від асоціації та відсутність нового інтеграційного формату

Висновок:

Відсутність гарантій територіальної цілісності, суверенітету, безпеки України суттєво зменшує ефективність участі країни в європейських інтеграційних процесах, зокрема, Угоди про асоціацію з ЄС.

Дякую за увагу!